

MAGYAR GERONTOLÓGIA

15. ÉVFOLYAM KONFERENCIA KÜLÖNSZÁM

2023. 15. évf. Konferencia Különszám

On-line verzió: ISSN 2062-3690

[www.https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia](https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia)

Anémia idős korban

Gadó Klára¹

¹Semmelweis Egyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Klinikai Tanszék, Budapest

 ORCID ID: 0000-0002-4209-8590

Kulcsszavak: anémia, vérszegénység, idős kor, vashiány

A 65 év feletti korcsoportot tekintve a vérszegénység előfordulása lényegesen meghaladja a fiatalabb korosztály esetében tapasztalható gyakoriságot (Gaskell et al., 2008). Tekintettel arra, hogy a várható élettartam növekszik, arra kell számítanunk, hogy egyre több idős vérszegény beteggel találkozunk. Időskorban gyakori a multimorbiditás - több krónikus betegség egyidejű jelenléte - a szívelégtelenség, koszorúsér betegség, valamint a geriátriai szindrómák előfordulása: frailty (esendőség) szindróma, demencia, elesés, immobilitás, hogy csak néhányat említsünk (Carlson et al., 2015). Ennek két szempontból is jelentősége van: az anémia súlyosbíthatja ezeknek a betegségeknek/szindrómáknak a tüneteit, ronthatja a beteg állapotát (Gadó et al., 2022). Az anémia a kardiovaszkuláris megbetegedések, a demencia, az alvászavar, a depresszió szempontjából fontos kockázati tényezőnek tekinthető, jelentős mértékben rontja az életminőséget, fokozza az elesés és az immobilitás kialakulásának kockázatát (Alvarez-Payares et al., 2021). Másfelől, a vérszegénység megállapítását nehezítheti, hogy a klinikai kép előterében a társbetegség által okozott tünetek állnak, így az anémia sokáig rejtve maradhat. Amennyiben nem derül időben fény a vérszegénységre, az anémiát okozó betegség kezelése is

elmarad; ez adott esetben azt jelentheti, hogy egy korábban még a gyógyulás esélyével rendelkező rosszindulatú daganat már csak inkurábilis stádiumban kerül felfedezésre.

Ezért fontos, hogy idős embereknél rendszeresen, szűrő jelleggel végezzünk vérkép vizsgálatot, és amennyiben vérszegénység igazolódik, megpróbáljuk kideríteni az okát. Noha a vérszegénység megszüntetése önmagában is fontos, hiszen az idős ember csökkent kompenzációs képessége folytán rosszabbul viseli el az anémia által előidézett hipoxiát, alapvetően tünetként kell tekintenünk a vérszegénységre, és keresnünk kell a kiváltó okot.

A leggyakoribb okok között találjuk a vérzés, táplálkozási elégtelenség következtében kialakuló, krónikus gyulladáshoz, krónikus vesekárosodáshoz társuló, valamint a klonális vérképzési zavar által előidézett anémiákat (Katsumi et. al., 2021).

Leggyakoribb a vashiányos anémia, mely vérzés, elégtelen táplálkozás, vagy nem megfelelő felszívódás következtében alakul ki. Idős korban az alacsony ferritin szint diagnosztikus értékére kevésbé támaszkodhatunk vashiány esetén, mivel a ferritin vérszintje az életkor előrehaladtával nő, továbbá gyulladás és tumor esetén is emelkedett lehet (Joosten, 2018). Idős betegeknél különösen lényeges, hogy ne elégedjünk meg azzal, hogy kiderítettük, a vashiányos anémiát gastrointestinalis vérzés okozta. Meg kell találnunk a vérzésforrást, és lehetőség szerint megszüntetni azt. Gondolnunk kell a gyakori NSAID szedés fekélyt provokáló hatására, és a szintén gyakori colorectalis daganatok jelenlétére.

A B12 hiány makrociter anémiát okoz. A vészes vérszegénység rákelőző állapotnak tekinthető, ezért az időszakos gastroscopos szűrésről nem szabad megfeledkeznünk. Fontos, időseket különösen érintő tényező, hogy kognitív diszfunkció is kialakulhat B12 hiány esetén, ami tévesen demenciaként értelmezhető. Az ugyancsak jellemző perifériás neuropátia szintén gyakori jelenség időskorban, sokszor a régóta fennálló cukorbetegség szövődményének tulajdonítjuk. Gondolnunk kell a tartós metformin terápia mellett kialakuló B12 hiányra is.

Az öregedés kapcsán a szervezetben alacsony szintű krónikus gyulladás alakul ki, elsősorban a hosszantartó antigén stimulus és a szabad gyökök hatására. Ezt hívjuk „inflammaging”-nek. Ezen a mechanizmuson alapul a krónikus vesebetegségben észlelhető anémia, de ide sorolható a szívelégtelenség, krónikus tüdőbetegségek, elhízás, és az atherosclerosis esetén kialakuló vérszegénység is. A gyulladáshoz anémia terápiájában az alapbetegség kezelése az elsődleges cél.

Több olyan klonális csontvelőbetegség ismert, melyek előfordulása a 65 év feletti korcsoportban a leggyakoribb. Ezek közé tartozik a myelodysplasiás szindróma, a myeloma multiplex, a krónikus limfocitás leukémia, és az akut myeloid leukémia. Az akut myeloid leukémia idős korban rossz prognózisú kórkép, elsősorban azért, mert a betegek általános állapota, társbetegségei nem teszik lehetővé hatékony kezelés alkalmazását.

Az esetek mintegy harmadában az ok felderítetlen marad, ilyenkor a hosszmetzeti kép során általában MDS (Myelodysplastic Syndrome), vashiány, vagy gyulladás kerül felismerésre.

Ami a terápiát illeti, hiányállapot esetén annak megszüntetésre irányul (vas, B12, folsav adása). Eritropoetin adása indokolt lehet MDS, vagy krónikus vesebetegség esetében. Vörösvérsejt transzfúzió szükségességéről a beteg tünetei, panaszai, alapvetően a klinikai kép alapján döntünk. Lehetőség szerint választott vérkészítményt alkalmazunk a szenzibilizáció megelőzése és a további transzfúziók biztonságos alkalmazása céljából. A vérszegénység kezelése, megszüntetése a beteg életkilátásait, életminőségét jelentős mértékben javítja, ezt idős beteg gyógyítása kapcsán mindig szem előtt kell tartanunk (Gadó et al., 2022).

Irodalom

Gaskell H, Derry S, Andrew Moore R, McQuay HJ (2008). Prevalence of anaemia in older persons: systematic review. *BMC Geriatr* 2008; 8:1. 10.1186/1471-2318-8-1.

Carlson C, Merel SE, Yukawa M. (2015). Geriatric syndromes and geriatric assessment for the generalist. *Med Clin North Am* 2015; Mar;99(2) pp. 263-79. doi: 10.1016/j.mcna.2014.11.003. Epub 2015 Jan 10. PMID: 25700583.

Gadó K, Khodier M, Virág A, Domján G, Dörnyei G. (2022). Anemia of geriatric patients. *Physiol Int* 2022; Jun 7;109(2) pp.119-134. doi: 10.1556/2060.2022.00218. PMID: 35895570.

Alvarez-Payares JC, Rivera-Arismendy S, Ruiz-Bravo P, Sánchez-Salazar SM, Manzur RA, Ramirez-Urrea SI, et al. (2021). Unexplained Anemia in the Elderly. *Cureus* 2021; Nov 28;13(11):e19971. doi: 10.7759/cureus.19971. PMID: 34984131; PMCID: PMC8714032.

Katsumi A, Abe A, Tamura S, Matsushita T. (2021). Anemia in older adults as a geriatric syndrome: A review. *Geriatr Gerontol Int* 2021; Jul;21(7) pp. 549-554. doi: 10.1111/ggi.14183. Epub 2021 Jun 3. PMID: 34085375.

Joosten E. Iron (2018). deficiency anemia in older adults: a review. *Geriatr Gerontol Int* 2018. 18. pp. 373–379. <https://doi.org/10.1111/ggi.13194>.

A szerző:

Dr. Gadó Klára

Semmelweis Egyetem Geriátriai Klinika és Ápolástudományi Központ, igazgató

Egészségtudományi Kar, általános dékánhelyettes

E-mail cím: gado.klara@semmelweis.hu